

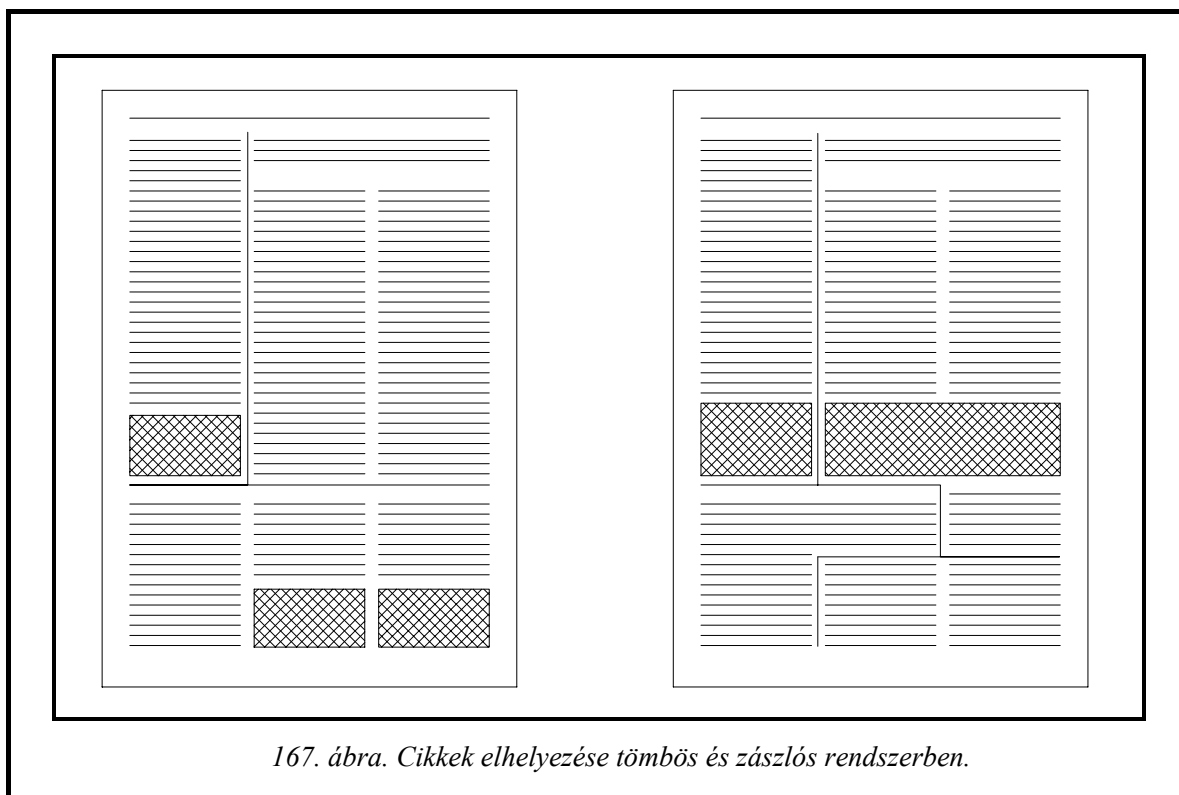
10.9. Tördelés

A tördelési eljárás segítségével lehet az oldalakon a szöveget, címeket, képeket és egyéb illusztrációkat, dekorációs elemeket végleges formába rendezni. A tördelés során a különböző cikkeket úgy kell elrendezni az oldalon, hogy az egyes cikkek jól elkülönüljenek egymástól és az illusztrációkkal kiegészítve az elkészült oldal egységes benyomást keltsen az olvasóban. Az újságban az egyes elemek elhelyezésére alapvetően két módszer áll rendelkezésünkre.

A *tömbrendszerben* azt a tulajdonságot lehet jól kihasználni, hogy egy cikk és a hozzá tartozó ábra rendszerint elhelyezhető egy téglalap belsejében. Ennek megfelelően az újságoldalt előre fel lehet osztani egységnyi téglalapokra és ebbe a hálózatba később beilleszthetők az oldal elemei. Egyszerűsége, könnyű tervezhetősége és jól átláthatósága végett a napilapok döntő többsége is ezt a módszert használja.

A *zászlós rendszerben* nincsenek zárt tömbök, hanem egy-egy hasáb kinyúlhat a saját tömbjéből. Alkalmazása széles variációs lehetőséget, kreatív megoldásokat biztosít a tördelő számára, de ugyanakkor sok buktatót is rejt magában. Csak gyakorlott tördelőnek ajánlható, napjainkban már – elsősorban időigényessége miatt – ritkán használják.

A következő két oldalon Worddel készült újságoldal minták láthatók.

Gyöngybetűvető

A szöveg mágusainak lapja

XV. évfolyam 3. szám

2003. június

Szemléletváltás új megoldásokkal

Új alapelvek, jobb eredmények

Napjainkban egyre többen rendelkeznek személyi számítógéppel. A korszerű digitalizáló eszközök, nyomtatók és irodai programcsomagok segítségével akár egyetlen számítógépen el lehet végezni egy iroda teljes levelezését. A technika fejlettsége lehetővé teszi, hogy akár nyomdai minőségű dokumentumokat készíthessünk. A legtöbb embernek, aki munkája vagy tanulmányai során kapcsolatba kerül a számítógéppel, nem okoz különösebb gondot a szövegszerkesztő programok technikai részének megtanulása. Ebben a programok leírása, így például a Microsoft Word súgója is remek segítséget nyújt. Lépésről – lépésre haladva jól szemlélteti a program parancsainak sokrétű szolgáltatásainak használatát.

Mi akkor a probléma? Miért van szükség egy dokumentum tipográfiai megtervezésére? Egy elkészített dokumentumnak formailag és tartalmilag is összhangban kell lennie, tükröznie kell a mondanivalót.

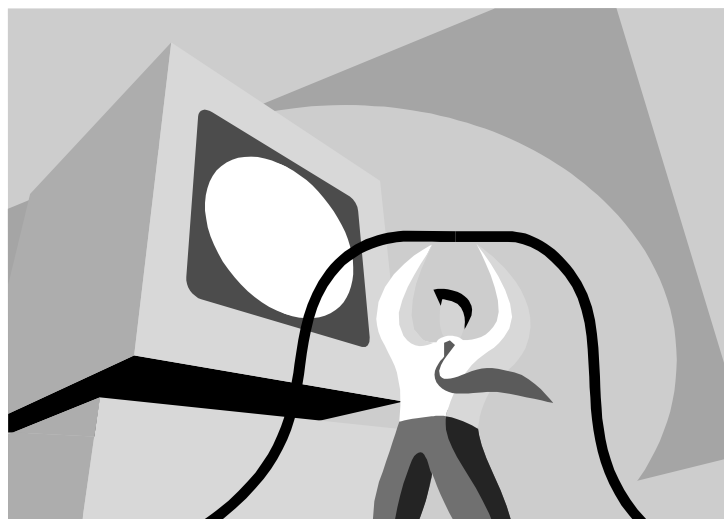
A tipográfia feladata az emberi gondolatok nyomtatásban való rögzítése, közérthetővé tétele, a szöveg és a hozzá kapcsolódó információk legmegfelelőbb tagolásának és kiemelésének segítségével.

Ennek megvalósítása nagy figyelmet, tudatos esztétikai tervezőmunkát igényel. A dokumentum tipográfiai tervezésével biztosíthatjuk a jó olvashatóságot, az áttekinthetőséget, a formai és esztétikai helyességet.

Ez azért is nagyon fontos, mert egy dokumentumot kézhez

véve az első véleményt nem a tartalom, hanem a megjelenési forma alapján alkotjuk meg. Ha például az utcán megnézünk egy plakátot, akkor még a tartalom tüzetes megismerése előtt eldöntjük, hogy tetszik-e vagy sem.

Ha nem tetszik, akkor esetleg már részletesen el sem olvassuk. Éppen ezért egy dokumentum elkészítésekor nagy figyelmet kell fordítani az esztétikai tervezésre. Az oldalak alakja, nagyban befolyásolja a dokumentumról alkotott véleményünket.

Rövid hírek

Dokumentumainkat általában kinyomtatva használjuk. A tipográfiai építőelemek a nyomtatás során valamilyen jellegű fekete vagy színes festékfoltot eredményeznek a papíron. Ezeknek a foltoknak a különböző elhelyezésével, a papírra nyomtatott festék és az üresen hagyott papírfelület arányának változtatásával különböző hatásokat lehet elérni.

A dokumentum összhátása szempontjából nagyon lényeges, hogy milyenek a szimmetria viszonyai. Semmit sem szabad véletlenszerűen elhelyezni a papíron, minden foltnak, objektumnak vizuálisan kapcsolódnia kell egy másikhoz az oldalon.

Az emberi szem az apró eltérések figyelésében hamar elfárad. Kellemesebb, ha nagyok az eltérések, ezért vált a kontraszt a vizuális hatáskeltés egyik leghatásosabb eszközévé. A kontraszt az ellentétek tudatos szembeállításával keletkezik és hatása csak nagy különbségek esetén érzékelhető igazán.

A kicsi és a nagy kép ellentéte, illetve a vízszintes és függőleges elemek szembeállítása fokozza a kontraszthatást.

Ismétlődés, ritmus a munkaasztalon

Mindennapi életünk szerves része a különböző dolgok ismétlődése, ritmusa. Ilyen például a nappalok és éjszakák vagy az évszakok váltakozása is. Dokumentumaink tervezésénél is szerepet kap a ritmus.

A ritmikusan elhelyezett szövegfoltok a formák rendszeres ismétlődésével segítenek a mondanivaló kiemelésében és a dokumentum díszítésében is.

Egy bizonyos ismételt elem (pl. díszítő elem, vonal, grafika) vagy a helyzetviszonyok tudatos ismétlése végigvonulhat a dokumentum minden oldalán, összefogottabbá téve azt.

Vannak olyan feladatok is, amikor nemcsak egyetlen dokumentumot kell létrehozni, hanem egy dokumentum családot.

Gabo. Ca.

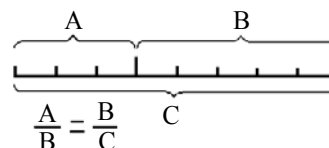
Fibonacci nyomdokain

Ez az arányossági szabály az **aranymetszés lényege**, hogy a kisebb rész úgy aránylik a nagyobb részhez, mint a nagyobb rész az egészhez.

Számtanilag úgy jutunk ehhez a számsorhoz, hogy a nullából és egyből kiindulva a számsor következő tagját hozzáadjuk az előzőhöz.

A matematikában ezt a számsort nevezik Fibonacci

sorozatnak. A számsor elemei így a következőképpen alakulnak: 0, 1, 1, 2, 3, 5... Ha a számsorból kiválasztunk három egymás után következő elemet, akkor megközelítőleg megkapjuk a szükséges arányosságot.

Mértani és optikai közép

A tipográfiában azt a helyzetet nevezzük mértani középnek, amikor egy szövegelemet vagy képet függőlegesen pontosan a lap közepére helyezzük el. Ez az elhelyezés olyan érzéki csalódást okoz, mintha a pontosan középre helyezett elem a papír közepénél lejjebb lenne. Ezt úgy korrigálhatjuk, hogy valamivel

magasabbra helyezzük el a szóban forgó elemet.

Sok szöveget tartalmazó oldalak esetén jó megoldás, ha az alsó margó értékét nagyobbra vesszük mint a felsőt. Pontos szabály nincs rá, hogy mennyivel kell a közép fölé helyezni egy adott elemet. Nekünk kell megtalálnunk az optikai közepet

efgé